

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

[De Lege Interna]

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 90108957

4 An conscientia erronea, plus obliget, quam præceptum Prælati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39908

fa, eo genere virtutis, in quo obiectum illud esse proponetur.

14 Tertio; Eum, qui facit aliquod opus malum, putans vincibiliter esse bonum, non facere actum bonum; Tum, quia error, siue ignorantia vincibilis non excusat à peccato, cum habeat annexum voluntarium sufficiens ad peccatum, & obligationem inquirendi. Tum quia conscientia erronea, eo ipso, quod est vincibilis, est culpabilis: Ergo actum ex illa factum non potest reddere bonum.

15 Quarto; Eum, qui agit contra conscientiam, ex eo præcisè non peccare peccato aliquo speciali, & contra aliquod præceptum speciale; quoniam hodie sciens, esse diem festum, omittit sacrum, non committit duo peccata, vnum quatenus agit contra conscientiam dictantem, audiendum esse sacrum, & contra præceptum naturale de non operando contra dictamen conscientia; aliud verò, qua-

tenus facit contra præceptum Ecclesie, illudque violat; sed vnum solum contra Ecclesie præceptum. Ratio autem est, quia, eum nulla virtus, aut præceptum obliget, nisi mediante conscientia iudicio ac dictamine, quod est immediata nostrarum operationum regula, sequitur, ipsam virtutis ac præcepti notitiam, eandem solum vim obligandi habere, quam habet ipsa virtus ac præceptum, & non aliam; ideoque qui peccat contra conscientiam, non peccat contra duplicem regulam, scilicet contra conscientiam, & contra præceptum, sed solum contra ipsum præceptum, sibi per conscientiam, siue veram, siue falsam, propositum; vnde in confessione explicare non tenetur circumstantiam conscientia, siue veræ, siue erroneæ, sed satis est dicere, omisi Sacrum. *Valentia tom. 4. disp. 7. quæst. 11. pun. 7.*

Q V A E S T I O IV.

An conscientia erronea plus obliget, quàm præceptum Prælati.

C A S V S.

MONASTERII cuiusdam Procurator, cum casu Clementis VIII. Constitutionem de muneribus legisset, eiusque moderationem penitus ignoraret, munera quædam Principi, ex Prælati præscripto, qui neque Constitutionis, neque moderationis notitiam habebat, dare recusavit. Quoniam verò Principis favor erat monasterio tunc maxime necessarius, ne monasterii bona omnino perirent, & Prælarus iudicabat, alià viâ id obtineri non posse; Procuratori in virtute Sanctæ Obedientiæ præ-

C 3

præ-

præcepit, vt munera sibi iam præscripta, Principi ferret; ille tamen, non obstante præcepto, ferre recusauit; quæritur; vtrum mortaliter peccauerit.

SVMMARIVM.

- 6 *Conscientia obligat non virtute propria, sed virtute præcepti, quod representat.*
 7 *Conscientia erronea, Prælati præcepto præferenda est, & cur.*
 10 *Conscientia erronea obligat nomine Dei.*
 11 *Præceptum Superioris regulariter obligat ad conscientiam erroneam deponendam.*
 12 *Conscientia erronea, quid requirat, vt plus obliget quam Prælati præceptum.*
 14 *Etiâ, quando est vincibilis, strictius obligat, quam præceptum Prælati.*

RATIONES DVBITANDI.

- 2 **V**T magis adhuc conscientiæ vis ad obligandum appareat, præsens quæstio proponitur. Videtur autem Procurator mortaliter peccasse. ita *Angelus v. conscientia, num. 2. Siluester ibi quæst. 2. Alensis par. 2. qu. 120. memb. 3. ar. 2. S. Antonin. par. 1. tit. 3. cap. 10. §. 4.*
 3 Et suadetur primò; quia Procurator magis obedire tenebatur præcepto Prælati, quam suæ conscientiæ erroneæ; Prælati enim præcipiebat nomine Dei; & ex potestate à Deo deriuatâ; huius autem nomine, illum non obligabat conscientia erronea; ergo sequendo conscientiam erroneam, eamque præferendo præcepto Prælati, mortaliter peccauit; Prælati enim Deum representabat, cu-

ius virtute præcipiebat, quem non representabat conscientia erronea.

Secundò; quia præceptum Prælati obligabat Procuratorem, non solum ad rem præceptam exequendam, sed etiam ad conscientiam erroneam deponendam; quodcumque enim præceptum, habet vim obligandi, non solum ad vitandam eius transgressionem, sed etiam ad vitandum periculum proximum ipsius transgressionis; & quando de eâ dubitatur, ad quærendum, an detur; & ad præsumendum, quod res præcepta sit licita, quandiu non apparet oppositum; Cum ergo Procurator, conscientiam erroneam non deposuerit, nec præcepto paruerit, consequenter mortaliter peccauit.

Tertiò; quia, si conscientia erronea, haberet vim magis obligandi, quam præceptum Prælati, & consequenter ab eius obedientiâ excusandi, aperiretur subditis discipulis etiam religiosis via, ad se excusandum ab obedientiâ suorum Prælatorum; Respondere enim semper possent Prælati præcipientibus, eorum conscientiam illis contrarium dictare; hoc autem in maximum, tam politica gubernationis, quam regularis obseruantia detrimentum redundaret, vt per se patet; maiorem ergo obligandi vim habere debet Prælati præceptum, quam conscientia erronea; ideoque Procurator, illi potius, quam huic obedire debuit, & consequenter, non obediendo, peccauit.

NOTA-

NOTABILE.

6 **A**duertendum est; Conscientiam, obligare, non virtute propria, sed solum virtute legis, quam representat, vt dictum est supra; *qu. 1. corol. 2.* ipsa enim ex se, non est lex, sed solum est applicatio legis, siue Diuinæ, siue naturalis, siue humanæ ad obligandum, quatenus est conditio essentialiter requisita ad hoc, vt obligent; neque enim leges istæ obligare possent voluntatem, nisi illi ab intellectu per cognitionem proponerentur, cum nihil possit esse volitum, quin præcognitum. Conscientia ergo, leges istas voluntati proponendo, ac representando, illam solum obligationem inducit, quam inducunt ipsæ leges, siue verè, siue falsò, à conscientia propositæ, ita vt, si sit proposita lex diuina, obligatio sit diuina, si representetur lex humana, obligatio sit humana, si representetur lex superior, etiam obligatio sit maior. Hoc posito.

RESOLVTIO.

7 **R**esp. Procuratorem, contra Prælati præceptum, ex conscientia erronea, munera Principi non dando, nullo modo peccasse. *Clavis reg. lib. 1. cap. 4. num. 33. Vasq. p. 2. disp. 61. cap. 1. Sanch. in sum. lib. 1. cap. 11. num. 16. Bonac. disp. 2. q. 4. par. 6. n. 17.*

8 Probatur primò; quia, Procurator, per errorem inuincibiliter putabat, dare munera Principi, sibi esse illicitum; putabat enim, esse à Pontifice prohibitum; posito autem hoc errore, licitè obedire non poterat Prælato præcipienti, sed te-

nebatur obedire conscientia erronea; non quia conscientia erronea, ex se, illum magis obligaret, sed quia representabat legem Pontificis, quæ illum magis obligabat, quam præceptum Prælati, eo quod Pontifex esset eius superior; obediendo ergo conscientia erronea in hoc casu, nullo modo peccauit; sic enim obediuit Pontifici, cui magis tenebatur obedire, quam Prælato.

Secundò; Quia, si Procurator per errorem inuincibiliter putasset, Prælati Vicarium prohibuisse, ne darentur munera Principi, peccasset, si Prælato præcipienti dare munera, non dedisset; ergo etiam peccasset, si posita erronea apprehensione Pontificia prohibitionis, Prælato præcipienti, dedisset; ideoque non dando, peccare non potuit: ideo enim in primo casu peccasset, quia magis tenebatur obedire Prælato, quam eius Vicario; sed etiam magis tenebatur obedire Pontifici, quam Prælato; ergo etiam, in secundo casu, peccasset, & consequenter, obediendo præcepto Pontificio per errorem apprehenso, non peccauit.

OBIECTIONVM SOLVTIO.

Ad rationes autem in contrarium re-
spondetur, ad primam; etiam conscientiam erroneam obligasse Procuratorem, mediatè nomine Dei, quatenus, licet falsò, representabat tamen legem Pontificis, qui ipse quoque præcipienti nomine Dei; & quia Pontifex superior erat Prælato, ideo conscientia, legem Pontificis representans, obligare magis potuit, quam præceptum Prælati.

Ad 2. Respondetur; regulariter lo-
quendo,

quando, præceptum Superioris, obligare etiam ad deponendam conscientiam erroneam, vel ad inquisitionem faciendam, quia dat sufficiens fundamentum dubitandi circa rem præceptam, quod sit licita; posito autem dubio, iam conscientia erronea non est amplius inuincibilis, & excusabilis, sed vincibilis, ac culpabilis, donec debita adhibeatur diligentia ad dubium vincendum; hac enim adhibita, si dubium vinci non possit, iam conscientia erronea iterum censetur inuincibilis, & inculpabilis, sicut erat, antequam dubium occurreret. In casu autem præsentis, error erat omnino inuincibilis, quia à Prælato tolli non poterat, cum Prælatus ignoraret moderationem Constitutionis non minus, quam ipse Procurator; quando autem est omnino inuincibilis, præceptum Prælati obligare non potest ad illum deponendum, alioqui iam non esset inuincibilis.

12 Ad 3. Negatur sequela: neque enim qualibet conscientia erronea fatua est sufficiens ad excusandum ab obedientiâ Prælati, sed requiritur primò, vt conscientia erronea representet legem aliquam superiorem lege Prælati præcipientis; secundò, vt sit inuincibilis, & per Prælati præceptum tolli non possit; ex eo autem, quod conscientia, hoc modo erronea excuset ab obedientiâ Prælati, nullum sequitur inconueniens, nec vlla discipulis aperitur via ad se excusandum; ipsis enim semper incumbit onus probandi, & ostendendi, quod eorum conscientia erronea sit inuincibilis, ita vt Prælato præcipienti credere, & eius præcepto se conformare non possint.

COROLLARIA:

Colligitur ex dictis primò; conscientiam, quando inuincibiliter errat, plus, hoc est strictius obligare, secundum se, quam Prælati præceptum, cæteris paribus, quia, qui conscientiam inuincibiliter errantem sequitur, non peccat; qui autem tunc Prælati præcepto obedit, peccat contra illius conscientia dictamen, quandiu illud non deponit.

Secundò; conscientiam, etiam quando culpabiliter errat, adhuc strictius, hoc est, sub grauiori culpa obligare, quam Prælati præceptum; tum quia agens contra conscientiam peccat contra proximam regulam actionum humanarum, & quâ solùm mediante, præcepta quæcumque vim habent obligandi; tum quia peccat etiam directè contra Dei præceptum de non agendo contra propriam conscientiam; illud enim directè violat, contra conscientiam erroneam operando; Prælato autem non obediendo, frangit directè solùm præceptum humanum; & quamuis indirectè transgrediatur etiam præceptum Dei, quatenus Prælatus eius nomine præcipit; hanc transgressionem non vult directè, sed solùm indirectè, quatenus culpabiliter errat.

Tertiò; quando conscientia erronea est vincibilis, tunc Prælati præceptum obligare, non solùm ad obediendum, sed etiam ad talem conscientiam deponendam; cum enim vincibilis sit, deponi potest, & aliunde eius depositio ad obedientiam præcepti est omnino necessaria; præceptum autem obligans ad finem, obligat etiam ad media ad talem finem necessaria,

QVAE